

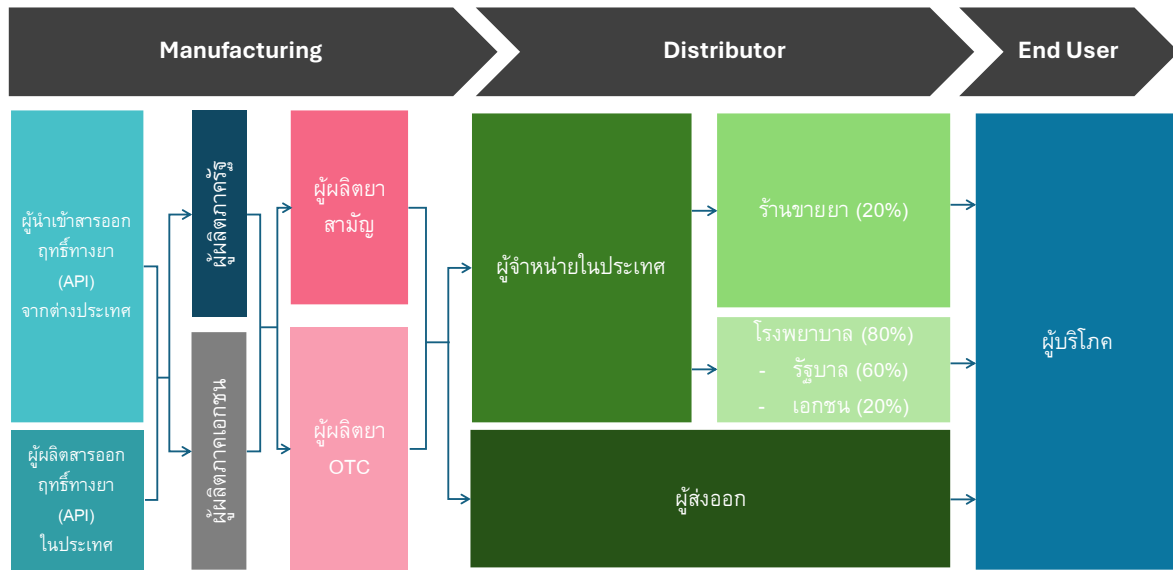
ภาพรวมธุรกิจ

- อุตสาหกรรมยา หมายถึง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พัฒนา ผลิต และจำหน่ายยาแผนปัจจุบัน และเวชภัณฑ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรค โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ยาแผนปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ยาต้นตำรับหรือยาต้นแบบ (**Original drug**) ซึ่งเป็นยาที่ผ่านการวิจัยและพัฒนาจนได้รับสิทธิบัตรผูกขาดในการผลิตเป็นเวลา 20 ปี และยาชื่อสามัญ (**Generic drug**) ซึ่งเป็นการผลิตจากสูตรยาต้นตำรับที่หมดสิทธิบัตรแล้ว โดยมีตัวยาสำคัญและคุณสมบัติทางการรักษาเช่นเดียวกัน แต่มีต้นทุนการผลิตและจำหน่ายที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งยาตามลักษณะของการจำหน่ายได้เป็น ยาที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์ (**Prescription Drug**) ซึ่งจำหน่ายผ่านสถานพยาบาล และ ยาสามัญประจำบ้าน/ยาจำหน่ายทั่วไป (**Over-The-Counter: OTC**) ที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้เองจากร้านขายยา โดยไม่ต้องมีใบสั่งแพทย์ โดยในประเทศไทย ยาที่จำหน่ายผ่านสถานพยาบาลมีสัดส่วนสูงถึง 80% ของมูลค่าตลาดยารวม ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ครอบคลุมประชากรกว่า 99% ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการรักษาและยาในโรงพยาบาลได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม ตลาด OTC ก็มีแนวโน้มเติบโตขึ้นตามพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยตนเองที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มยาสามัญที่ใช้รักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น เช่น ยาแก้ปวด ยาแก้ไอ ยาแก้หวัด และยารักษาอาการทางเดินอาหาร
- โครงสร้างการผลิตในอุตสาหกรรมยาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ **ขั้นต้น** คือการวิจัยและพัฒนายาใหม่ซึ่งใช้เวลา 10-15 ปี และต้องการทดสอบทางคลินิกหลายขั้นตอน **ขั้นกลาง** คือการผลิตวัตถุดิบตัวยา ซึ่งประกอบด้วย สารออกฤทธิ์ (Active Pharmaceutical Ingredients: APIs) และสารปรุงแต่งยา (Excipients) ที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเงินลงทุนมาก ในส่วนนี้ไทยยังมีข้อจำกัดด้านการผลิต โดยต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบตัวยาสำคัญจากต่างประเทศสูงถึง 90% ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตยาทั้งหมด โดยนำเข้าจากประเทศผู้ผลิตหลัก ได้แก่ จีน สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส และอินเดีย สำหรับวัตถุดิบที่ผู้ประกอบการไทยผลิตได้จะไม่มีความซับซ้อน เช่น อลูมิเนียมไฮดรอกไซด์ แอสไพริน โซเดียมไบคาร์บอเนต เป็นต้น สำหรับขั้นตอนสุดท้ายคือ**ขั้นปลาย** เป็นการนำวัตถุดิบมาผสมและแปรรูปเป็นยาสำเร็จรูปในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่
- ทั้งนี้ อุตสาหกรรมยามีลักษณะเฉพาะที่สำคัญคือ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการควบคุมมาตรฐานการผลิตอย่างเข้มงวด โดยต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) รวมถึงมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติยา และกฎหมายสิทธิบัตร ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ยาที่ผลิตออกมามีคุณภาพ ความปลอดภัย และประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด
- จากข้อมูลของ Speeda พบว่ายาที่ผลิตได้ของไทยเกือบทั้งหมดเป็นการผลิตเพื่อใช้เองภายในประเทศ โดยมีการส่งออกเล็กน้อยราว 10% ของปริมาณการผลิตทั้งหมด สำหรับการจำหน่ายในประเทศมีช่องทางการจำหน่ายที่สำคัญ 2 ช่องทางได้แก่ การจำหน่ายผ่านโรงพยาบาลมีสัดส่วน 80% ของปริมาณการจำหน่ายในประเทศทั้งหมด (แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐ 60% และโรงพยาบาลเอกชน 20%) ที่เหลือเป็นการจำหน่ายผ่านร้านขายยาอีก 20% ในส่วนของการจำหน่ายผ่านโรงพยาบาลพบว่าส่วนใหญ่เป็นยาที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์ (Prescription drug) แบ่งเป็นยาชื่อสามัญ 60% และยาจดสิทธิบัตร 40% ด้านการจำหน่ายผ่านร้านขายยาประกอบด้วยร้านขายยาแบบ Stand-alone ซึ่งมีสัดส่วน 80% ของร้านขายยาทั้งหมด และร้านขายยาแบบ Chain store อีก 20%

Disclaimer:

ข้อมูล บทวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเอกสารภายในของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ทั้งนี้ธนาคารฯ จะไม่รับผิดชอบความเสียหายใดๆทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูล บทวิเคราะห์ การคาดหมาย และความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ โดยผู้ที่ประสงค์จะนำไปใช้ต้องยอมรับความเสี่ยง และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเองโดยลำพัง

รูปที่ 1 ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมยา

ที่มา: วิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจาก Speeda

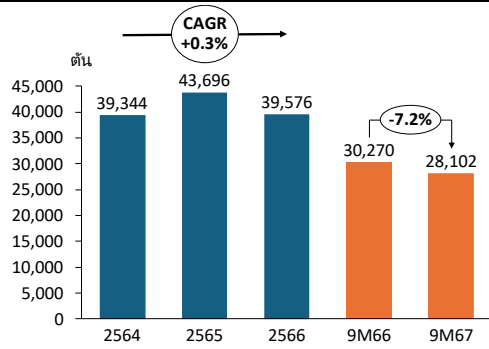
สถานการณ์ด้านการผลิตและจำหน่าย

- จากการวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมพบว่า ปริมาณการผลิตและจำหน่ายยาของไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2567 ปรับตัวลดลงที่ 7.2%YoY และ 8.5%YoY ตามลำดับ โดยมีสาเหตุหลักมาจากการชะลอตัวของคำสั่งซื้อจากทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดสำคัญในเอเชีย เช่น เวียดนาม และญี่ปุ่น ที่มีความต้องการลดลง ส่งผลให้ผู้ผลิตต้องปรับลดกำลังผลิตในหลายกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะ ยาแคปซูล ยาฉีด ยาครีม ยาผง และยาเม็ด เพื่อควบคุมระดับสินค้าคงคลังให้สอดคล้องกับอุปสงค์ที่ชะลอตัว ในด้านการจำหน่ายในประเทศที่ลดลงมีสาเหตุสำคัญมาจากกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ฟื้นตัวช้าจากแรงกดดันหลายประการ ทั้งจากปัญหาหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ค่าครองชีพที่ปรับเพิ่มขึ้น ความล่าช้าของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจจากความผันผวนทางการเมือง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้มีการชะลอการซื้อยาที่ไม่จำเป็นและหันมาเน้นการป้องกันเพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการรักษา นอกจากนี้ การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากการนำเข้ายาราคาถูกโดยเฉพาะจากอินเดียและจีน รวมถึงการปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดซื้อยาของภาครัฐที่เน้นการประหยัดงบประมาณมากขึ้น ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ปริมาณการจำหน่ายยาภายในประเทศปรับลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้เริ่มดำเนินมาตรการกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศผ่านโครงการต่างๆ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการรับยาที่ร้านขายยาเพื่อลดความแออัดในโรงพยาบาล ซึ่งคาดว่าจะช่วยกระตุ้นการจำหน่ายยาผ่านร้านขายยาให้ฟื้นตัวดีขึ้น นอกจากนี้ แนวโน้มการขยายตัวต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ก็น่าจะเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยสนับสนุนให้ความต้องการบริโภคยาในประเทศกลับมาขยายตัวได้ในระยะถัดไป

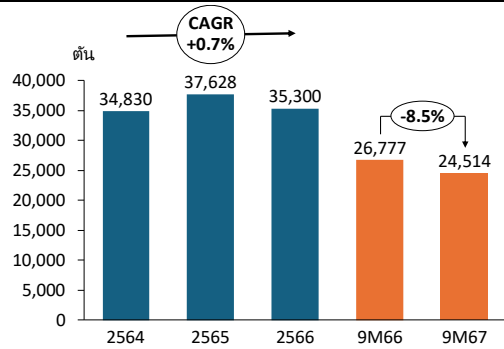
Disclaimer:

ข้อมูล บทวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเอกสารภายในของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ทั้งนี้ธนาคารฯ จะไม่รับผิดชอบความเสียหายใดๆ ทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูล บทวิเคราะห์ การคาดหมาย และความคิดเห็นต่างๆ ที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ โดยผู้ที่ประสงค์จะนำไปใช้ต้องยอมรับความเสี่ยง และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเองโดยลำพัง

รูปที่ 2 ปริมาณการผลิตยาของไทย

รูปที่ 3 ปริมาณการจำหน่ายยาของไทย

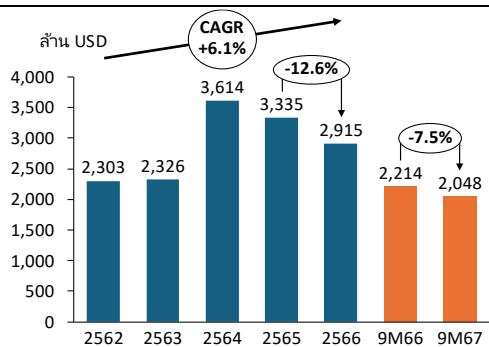
ที่มา : วิเคราะห์โดยวิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ยาประกอบด้วย ยาครีม ยาแคปซูล ยาฉีด ยาหน้า ยามง ยาเม็ด

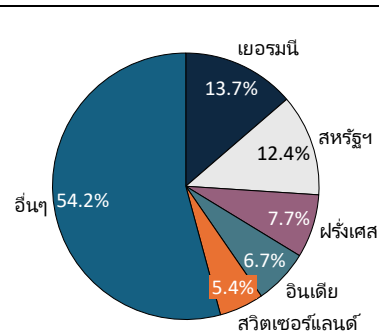
สถานการณ์ด้านตลาดต่างประเทศ

- จากข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของกระทรวงพาณิชย์พบว่า ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2567 ไทยมีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกยาลดลง โดยมูลค่าการนำเข้าปรับลดลง 7.5%YoY อยู่ที่ 2,048 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่มูลค่าการส่งออกหดตัว 1.0%YoY อยู่ที่ 355 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับมูลค่าการนำเข้าที่ลดลงมีสาเหตุสำคัญจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความต้องการใช้ยาในประเทศที่ชะลอตัวตามภาวะกำลังซื้อที่อ่อนแอ ทั้งจากปัญหาหนี้ครัวเรือนสูงและค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับการปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดซื้อยาของภาครัฐที่เน้นการประหยัดงบประมาณมากขึ้น ส่งผลให้ผู้นำเข้ามีการชะลอคำสั่งซื้อเพื่อระบายสต็อกเดิม โดยเฉพาะการชะลอการนำเข้าจากประเทศหลักอย่างเยอรมนีและสหรัฐฯ ที่มีราคายาค่อนข้างสูง ขณะเดียวกันก็หันไปนำเข้าจากแหล่งที่มีราคาถูกกว่าอย่างอินเดียและจีนเพิ่มขึ้น ในด้านมูลค่าการส่งออกที่หดตัวลงเล็กน้อย มีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของตลาดส่งออกสำคัญในภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะเมียนมาร์และกัมพูชาที่มีมูลค่าการส่งออกลดลง 8.7%YoY และ 11.9%YoY ตามลำดับ ส่วนหนึ่งจากปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวและความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ในตลาดที่มีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจดี อาทิ เวียดนาม ฮองกง ฟิลิปปินส์ พบว่ายังมีมูลค่าการส่งออกขยายตัวได้ดี ทั้งนี้ ในภาพรวมจะเห็นได้ว่าไทยขาดดุลการค้าด้านยาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าส่งออกราว 5 เท่า สะท้อนการพึ่งพายาและวัตถุดิบจากต่างประเทศในระดับสูง ขณะที่การส่งออกยังกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และส่วนใหญ่เป็นการส่งออกมาสามัญที่มีมูลค่าเพิ่มไม่สูงนัก

รูปที่ 4 มูลค่าการนำเข้ายาของไทย

รูปที่ 5 แหล่งนำเข้ายาที่สำคัญของไทย, 9M67

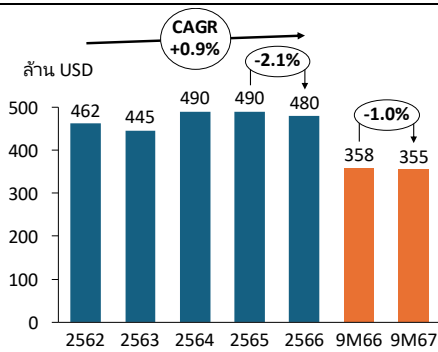

ที่มา : วิเคราะห์โดยวิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จากข้อมูลของ MOC, HS3001 - 3004

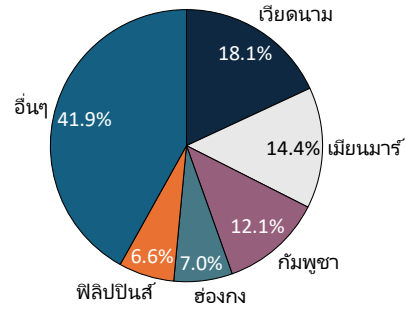
Disclaimer:

ข้อมูล บทวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลเชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเอกสารภายในของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ทั้งนี้ธนาคารฯ จะไม่รับผิดชอบความเสียหายใดๆทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูล บทวิเคราะห์ การคาดหมาย และความคิดเห็นต่างๆ ที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ โดยผู้ที่ประสงค์จะนำไปใช้ต้องยอมรับความเสี่ยง และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเองโดยลำพัง

รูปที่ 6 มูลค่าการส่งออกยาของไทย

รูปที่ 7 ตลาดส่งออกยาที่สำคัญของไทย, 9M67

ที่มา : วิเคราะห์โดยวิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จากข้อมูลของ MOC, HS3001 - 3004

แนวโน้มธุรกิจ

- แนวโน้มการผลิตยาของไทยในระยะถัดไปคาดว่าจะฟื้นตัวได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปตามทิศทางเศรษฐกิจที่คาดว่า GDP ของไทยจะขยายตัว 2.3%-3.3% โดยได้รับแรงหนุนจากการสนับสนุนของภาครัฐผ่าน BOI และการกำหนดให้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ (New S-curve) ในพื้นที่ EEC รวมถึงการเข้ามาลงทุนของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ เช่น ปตท. และเอสซีจี ในการผลิตยาและวัคซีน นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตจากบริษัทข้ามชาติโดยเฉพาะในด้านการผลิตวัคซีนและชีววัตถุ รวมถึงโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาสมุนไพรที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยังคงเผชิญความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะการพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบตัวยาคัญ (APIs) จากต่างประเทศในสัดส่วนสูง รวมถึงต้นทุนการผลิตที่ยังคงถูกกดดันจากราคาพลังงาน ประกอบกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงโรงงานให้ได้มาตรฐาน GMP-PIC/S ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ผู้ผลิตยาของไทยยังมีแนวโน้มต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นจากการนำเข้ายาราคาถูกโดยเฉพาะจากจีนและอินเดียซึ่งมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิต
- ด้านการจำหน่ายยาภายในประเทศ มีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของกำลังซื้อภาคเอกชน โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนสำคัญจากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourist) ที่จะได้อานิสงส์จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 38 ล้านคน ในปี 2568 นอกจากนี้ ตลาดยาสามัญประจำบ้าน/ยาจำหน่ายทั่วไป (OTC) มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องตามพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยตนเองของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการกระจายยาผ่านร้านขายยาเพื่อลดความแออัดในโรงพยาบาล รวมถึงการพัฒนาช่องทางจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และระบบ Telemedicine ที่ช่วยให้ผู้บริโภคเข้าถึงยาได้สะดวกยิ่งขึ้น
- ทั้งนี้ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาควรเร่งปรับตัวโดย (1) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนและรักษาความสามารถในการแข่งขันกับยาราคาถูก (2) ขยายการลงทุนในระบบดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป (3) พัฒนาผลิตภัณฑ์ยา OTC ที่ตอบโจทย์ต่อเทรนด์การดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน และ (4) ขยายเครือข่ายร้านขายยาและพัฒนาบุคลากรให้พร้อมรองรับนโยบายการกระจายยาของภาครัฐ เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

Disclaimer:

ข้อมูล บทวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเอกสารภายในของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ทั้งนี้ธนาคารฯ จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูล บทวิเคราะห์ การคาดหมาย และความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ โดยผู้ที่ประสงค์จะนำไปใช้ต้องยอมรับความเสี่ยง และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเองโดยลำพัง

ผู้จัดทำวิเคราะห์

นายธรรตล ศรีทองเต็ม (Taratnons@lhbank.co.th)นางสาวศรีอำไพ อิงคกิตติ (Sri-Ampail@lhbank.co.th)

วิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์

ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน)

LH BANK BUSINESS RESEARCH

ดร. ธนพล ศรีรัฐพงษ์

ผู้อำนวยการอาวุโส สายงานวิจัยธุรกิจ

ณัฐชาติ วิรุฬหัตถ์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Industry)

ธรรตล ศรีทองเต็ม

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

เชี่ยวชาญ ศรีชัยยา

นักวิเคราะห์อาวุโส (Industry)

วิลันดา ดิสรเดติวัฒน์

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

วัชรพันธ์ นียม

นักวิเคราะห์อาวุโส (Industry)

ณวัชร หันสุเวช

นักวิเคราะห์อาวุโส (Thematic)

ศรีอำไพ อิงคกิตติ

นักวิเคราะห์อาวุโส (Industry)

วิจัยธุรกิจ ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน)

จับใจ

เข้าใจ

ตอบโจทย์

Scan Here
For More Articles<https://www.lhbank.co.th/economic-analysis/>

Disclaimer:

ข้อมูล บทวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเอกสารภายในของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) เท่านั้น ทั้งนี้ธนาคารฯ จะไม่รับผิดชอบความเสียหายใดๆทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูล บทวิเคราะห์ การคาดหมาย และความคิดเห็นต่างๆ ที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ โดยผู้ที่ประสงค์จะนำไปใช้ต้องยอมรับความเสี่ยง และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเองโดยลำพัง